

Képzés és Gyakorlat

Training & Practice

18. évfolyam, 2020/3–4. szám

Képzés és Gyakorlat

A Szent István Egyetem Kaposvári Campus Pedagógiai Kar és
a Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Karának
neveléstudományi folyóirata

18. évfolyam 2020/3–4. szám

Szerkesztőbizottság

Kissné Zsámboki Réka főszerkesztő

Szerkesztők:

Pásztor Enikő, Molnár Csilla

Kloiber Alexandra, Frang Gizella, Patyi Gábor;

Kitzinger Arianna angol nyelvi lektor

Szerkesztőbizottsági tagok:

Podráczky Judit, Varga László, Belovári Anita,

Kövérné Nagyházi Bernadette, Szombathelyiné Nyitrai Ágnes, Sántha Kálmán

Nemzetközi Tanácsadó Testület

Ambrusné Kéri Katalin, Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar, Pécs, HU

Andrea M. Noel, State University of New York at New Paltz, USA

Bábosik István, Kodolányi János Főiskola, Székesfehérvár, HU

Horák Rita, Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka (Szerbia),

Tünde Szécsi, Florida Gulf Coast University, College of Education, Fort Myers, Florida, USA

Jaroslav Charchula, Jesuit University Ignatianum In Krakow, Faculty of Pedagogy Krakow, PO

Suzy Rosemond, KinderCare Learning Center, Stoneham, USA

Krzysztof Biel, Jesuit University Ignatianum in Krakow, Faculty of Education, Krakow, PO

Jolanta Karbowniczek, Jesuit University Ignatianum in Krakow, Faculty of Education, Krakow, PO

Maria Franciszka Szymańska, Jesuit University Ignatianum in Krakow, Faculty of Education, Krakow, PO

Abdülkadir Kabadayı, Necmettin Erbakan University, A.K. Faculty of Education, Konya, TR

Szerkesztőség

Kissné Zsámboki Réka főszerkesztő

Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar

Képzés és Gyakorlat Szerkesztősége

E-mail: kissne.zsamboki.reka@uni-sopron.hu

9400, Sopron, Ferenczy János u. 5.

Telefon: +36-99-518-930

Web: <http://trainingandpractice.hu>

Web-mester: Horváth Csaba

Felelős kiadó: Varga László dékán

A közlési feltételeket

a <http://trainingandpractice.hu> honlapon olvashatják szerzőink.

Képzés és Gyakorlat

Training and Practice

18. évfolyam, 2020/3-4. szám

Volume 18, 2020 Issue 3-4.

Jelen kiadvány az „*EFOP-3.6.1-16-2016-00018 – A felsőoktatási rendszer K+F+I szerepvállalásának növelése intelligens szakosodás által Sopronban és Szombathelyen*” című projekt támogatásával valósult meg.

CSIHA TÜNDE NOÉMI¹

**Kooperatív filmelemzési módszer a tanulói autonómia támogatására –
Gyermeki megismerés és felnőtté válás
Guillermo del Toro: *A Faun labirintusa* című filmjében**

Megjelenésekor Guillermo del Toro filmje, A faun labirintusa egycsapásra sikerfilm lett látványelemei és a hangulata miatt. A mű azonban sokkal értékesebb annál, mint amit a nagyközönség érzel belőle, hisz az emberiség kulturális örökségének szövedékeit hordozza. A megjelent filmkritikák és tanulmányok nem hatolnak le a mű lényegéig. Kutatásaim során azt a szimbólumrendszert tártam fel, amely végigvezet az emberiség kultúrtörténetén, az archaikus vallásoktól Dante Isteni színjátékán át a spanyol polgárháborúig. A kibontakozó jelentés párhuzamos szálon a gyermeki megismerés és felnőtté válás folyamatát mutatja be. Kutatásaim eredményét felhasználva, egy több tantárgyra kiterjedő filmelemzési módszert dolgoztam ki, amely támogatja a tanulói autonómiát és segíti a kooperatív tanulást. A módszer a középiskolai oktatásban és a felsőoktatásban alkalmazható.

Bevezetés

A faun labirintusa már első látásra is lenyűgöző alkotás, mely titokzatos hangulatával, a képek kifejező erejével, a színek intenzitásával, s a főhős megindító történetével magával ragadja a nézőt. A filmben feltűnő számtalan szimbólum és kulturális utalás azonban további gondolkodásra sarkall, s a valódi izgalom csak akkor kezdődik, amikor az egymással szorosan összekapcsolódó szimbólumok rendszere lépésről lépésre engedni feltárni a mélyben rejtőző jelentést. A rendező és forgatókönyvíró Guillermo del Toro a mű méltatásakor maga is hangsúlyozza, hogy az tele van olyan apró részletekkel, amelyek csak együtt értelmezhetők. Kiemeli, hogy a jelentések megsokszorozódnak, s együtt adják ki a jelentést. Művét emiatt egy rejtélyhez, az alkotás folyamatát pedig az alkímiához hasonlítja (del Toro, 2010, A mítosz ereje).

A mű számos ponton kapcsolódik az emberiség kultúrtörténetéhez. Megjelennek benne az archaikus vallásokban, az antik görög-római mitológiában, a Bibliában, a tündérmesék világában gyökerező különféle elemek, csakúgy, mint a világirodalmi motívumok, melyeknek az alapos vizsgálata az egyetlen út, amely elvezethet a jelentéstartalomhoz. Amint kibontakoznak a szimbólumok, lassan feltárul előttünk a gyermeki megismerés és a felnőtté válás folyamata.

¹ nyelvtanár, Soproni Egyetem; email:csiha.tunde@gmail.com

A filmről napvilágot látott elemzések, tanulmányok és filmkritikák nem szolgálnak jó kiindulópontul az értelmezéshez, mivel többségükben egy másik filmmel vetik össze A Faun labirintusát. Ezen kívül nem hatolnak mélyre a mű vizsgálatában, ezért a megértés elmarad. Ami helyes irányban indíthatja el a gondolatainkat, az az a néhány alkotói kommentár és interjú, amelyben a forgatókönyvíró és rendező nyilatkozik - egyébként nem túl részletesen - a gyerekkoráról, s a kapcsolatról, amely őt gyerekkora óta a mítoszokhoz, tündérmesékhez és mitikus lényekhez fűzi.

A nehézséget az adja, hogy az alkotó csupán érintőlegesen említ néhány motívumot, amelyek között szándékosan nem teremt kapcsolatot, a felfedezés örömét így a nézőre hagyja. E motívumok és szimbólumok vizsgálata után azonban egyre nyilvánvalóbb, hogy ezek egy irányba mutatnak, használatuk nem öncélú, hanem a jelentés megsokszorozásában van szerepük.

Rövid műelemzés, a kiindulási pontok meghatározása

A kerettörténet a spanyol polgárháború vége. Nehéz időszak ez Spanyolország számára, amikor, miközben Európában az európai egyensúly helyreállításán fáradoznak, az ország magára maradt belső konfliktusaival. A kibontakozó belháborúban olyanok mészárolják le végül egymást, akik korábban megosztották egymással ágyukat és asztalukat (del Toro, 2010, A Guardian interjúja a rendezővel). A film egy fantáziatörténeten keresztül teremti meg a spanyol polgárháború mikrokozmoszát, amelyben a gyermeki ártatlanság áll szemben a háború brutalitásával (del Toro, 2010, Cannes-i interjú).

A del Toro által hangsúlyozott ártatlanság a legfőbb kulcs a mű megértéséhez. Az alkotó felhívja rá a figyelmet, hogy a főhős egy ártatlan lány, aki még nem érte el a nagykorúságát. A film arról szól, hogyan használja a gyermek a képzeletét arra, hogy megértse a valóságot. Tehát nem arról van szó, hogy egy fantáziavilágba menekül a valóság elől, hanem fantáziavilágot épít fel magában, hogy ezáltal jobban megértse a valóságot (del Toro, Cannes-i interjú, 2010). Az emberi megismerésről a konstruktivista ismeretelméletben és pedagógiában találunk hasonló gondolatokat. A konstruktivizmus szerint a tudás nem pusztán egy közvetítési folyamat eredménye, és nem is csupán az átadott ismeretek leképeződése az egyénben, hanem azt értelmezési folyamatok révén maga az egyén építi fel, konstruálja (Nahalka, 2002). Ily módon a tudás *“nem az objektív valóság ellenőrizhető tükörképe”,* hanem *“emberi konstrukciók, modellek rendszere”* (Nahalka, 2002, p. 14).

A mű esszenciájához végül del Toro egy másik gondolata vezethet. Kiemeli, hogy van egy olyan mesei hagyomány, mely szerint az ártatlan, még éretlen lány különböző kalandokon megy át, s ezáltal teljesebbé válik a női mivolta. A mesék azokat a nehézségeket vetítik ki, amelyek által felnőtté válik az ember (del Toro, 2010, A mítosz ereje). Ez rendkívül fontos a lényeg megértéséhez, de önmagában nem ad mindenre választ. A teljes értelmezéshez a hiányzó láncszemért irodalmi ismereteink között kell kutatnunk. A film titkának a feltárásában analógiásan egy spanyol irodalomból ismert motívum segíthet. F. G. Lorca *A Holdas hold* románca című balladájában egy fiúgyermek beavatási szertartásáról esik szó. Szintén jelen van benne a hold (aminek a filmben is fontos szerep jut), – termékenység szimbólum egyben –, amely elbűvöli, megbabonázza a gyermeket, hogy magához ragadja. „*Tubarózsás krinolinban / jött a hold a rézhámorba. / A fiú csak nézi, nézi. / Ámul a fiú a holdra. / Szél támad és emelkednek / karjai a holdas holdnak, / s tömör ón-mellei tisztán / s buján előtolakodnak. / Hold, hold, fuss el, mert megjönnek a cigányok, vetnek koncra, / szívedből is gyűrűt vernek, / fehér pénzt a nyakláncokra. / Gyerek, addig hadd táncoljak / s ráhagylak a cigányokra, / megtalálnak itt az üllőn, / szemecskéid zárva, oltva. (...) / Dobogott a síkság dobja, / verte lópaták galoppja. / Hámor homályán a gyermek, / szemecskéi zárva, oltva. (...) Jaj, de huhog az a bagoly! / Csupa jajszó a fa orma! / Sétál a hold föl az égre / egy kisfiú kezét fogva. / Rézhámorban a cigányok / sikonganak, háborognak.*” (Lorca, 1967, pp. 321–322).

A verset elemző J. Murillo - M. Eliade vallástörténészre hivatkozva - leszögezi, hogy a beavatási szertartások az archaikus korban a “modus vivendi”, azaz az életmód részét képezték. A szertartások típusainak felsorolásakor megemlíti köztük a serdülőkorból a felnőttkorba történő átmenetet. A szertartás során a beavatásra várónak szimbolikus értelemben be kellett járnia a halál birodalmát, vagyis meg kellett élnie a halált. Ezt a szimbolikus halált különböző módokon jelenítették meg, például egy föld alatti üregbe, vagy barlangba vezették a beavatandót, akinek ott különféle próbákat kellett kiállnia. Ez egy fajta “regressus ad uterum”-ot jelképezett, azaz visszatérést a Földanya méhébe, ahonnan aztán új entitásként született újjá (Murillo, 1992).

Ez a kis kitérő több olyan dologra is magyarázatot adhat, ami a filmben kérdéses volt. Például, hogy miért annyira fontos, hogy egy ártatlan, a női érettségét még el nem ért lány a főhős a filmben? Mire való a három próba? Miért kell Oféliának az elszáradt fa gyökerei közé bemásznia? Miért kell lemennie a Sápadt Ember barlangjába? Miért csendül fel többször a film során egy bölcsődal? Mit keres a háború borzalmai között egy újszülött? Miért jelennek meg többször is a filmben a “magzati színek” (del Toro, 2010, Színek és formák) és a nőiség jelképei? Miért éppen holdistennő a Moanna?

A diákok ismeretszerzését ösztönző motiváció felkeltése kooperatív filmelemzéssel – A motiváció elméleti háttere

Eddig tartott ama munkának a részletezése, amely elvezet a mű jelentéséhez. A folytatás azt taglalja, hogyan alkalmazható egy ilyen filmelemzés a gyakorlati oktatás során, hogyan gyakorolhat hatást egy kooperatív tanulási módszerrel elvégzett filmelemzés a tanulók motivációjára. Az oktatásban dolgozó pedagógusok tevékenysége akkor tekinthető sikeresnek, ha felkelti a diákok és a hallgatók kíváncsiságát, érdeklődését és eléri, hogy maguk is aktív szereplőivé váljanak a tanítási-tanulási folyamatnak. Murray meghatározta, McClelland, Atkinson, Clark és Lowell részletesen vizsgálta a teljesítménymotivációt. Edward L. Deci és Richard M. Ryan (1985) önmeghatározás elmélete a humánspecifikus motivációval kapcsolatban rögzítette, hogy minden egyénnek veleszületett alapszükséglete az önállóság (autonómia), a kompetencia (hozzáértés), valamint a társas kapcsolatok (kötődés). A humánspecifikus késztetések terén Ryan és Deci az extrinzik, azaz a külső tényezők által befolyásolt késztetést szembeállította az intrinzik motivációval, amikor a célt maga a cselekvés, s a benne rejlő öröm jelenti (Kollár és Szabó szerk., 2004). Tulajdonképpen ezzel rokonítható Csíkszentmihályi Mihály flow-elmélete (Csíkszentmihályi, 2001) a tökéletes élmény pszichológiájáról, ahol a szerző a tökéletes élményt az autotelikus élménnyel azonosítja, s az önmagáért való tevékenységben határozza meg. Vallerand az intrinzik motiváció típusai között megemlíti a tanulás, a megértés által kiváltott, valamint a fejlődésre, alkotásra, önmagunk meghaladására irányuló motivációt, s a kreatív tevékenységben rejlő örömet, késztetést. Miért fontos ez? Mert sosem szűnhet meg az a törekvés, hogy szakmai felkészültséggel, minőségi oktatással és újszerű, hatékony módszerekkel felkeltjük a diákokban az intrinzik motivációt, hogy élményt nyújtson az új ismeretek megszerzése, vágy ébredjen bennük a Vallerand által említett fejlődésre, alkotásra, önmagunk meghaladására. Ha a felfedezés örömeivel foglalkoznak egy-egy témával, részük lehet az autotelikus élményben, a flow-ban. Guillermo del Toro alkotását a mű komplexitása, kultúrtörténeti gyökerei és a jelentések megsokszorozódása rendkívüli módon alkalmassá teszi arra, hogy a filmelemzést egy nagyobb projektbe ágyazzuk, a felső-, vagy középfokú oktatásban tanulók élményalapú ismeretszerzésének a támogatására.

Implementáció – A tanulói autonómiát, kompetenciát és kooperációt támogató filmelemzés megvalósulása a gyakorlatban

A projekthez ideális lehet a kooperatív tanulási módszer, amely a tanulói autonómia támogatásával szabad teret nyit a kreatív gondolatok kifejtésének, ezzel is lehetővé téve a tanulók kommunikációs készségének és kritikai gondolkodásának javítását. A módszer hasznos segítséget nyújthat abban is, hogy tanulók a közös projektfeladatok során növeljék a Ryan és Deci által fontosnak tartott önállóságukat (autonómiát), és hozzáértésüket a témához (kompetenciát), miközben elmélyül egymáshoz való kötődésük (társas kapcsolatok). A projektfeladatokat négyfős csoportokba szerveződve végezhetik el a diákok. A csoporttagok közötti interdependencia, pozitív kölcsönös függés pozitívan hat az egyéni és közösségi felelősségtudatuk fejlődésére. Szoros együttműködésre van szükség a csoporton belül, ugyanakkor a csoportok között is létre kell jönnie együttműködésnek. A csoportok a projektből vállalt részfeladataikat a csoportmunka eredményét ismertető prezentációk formájában mutatják be a többieknek. A prezentációk utáni közös workshop adhat alkalmat a munkacsoportok eredményeinek közös összegzésére és a lényegi következtetések levonására. A csoportok így együtt juthatnak el a teljes mű közös értelmezéséhez.

A filmelemzéshez javasolt csoportok egy-egy szakterületet képviselhetnek. Minden csoportra jellemző lenne, hogy IKT-specifikus, a csoportfeladatok megoldásához és bemutatásához felhőalapú szolgáltatásokat, csoportmunkaalkalmazásokat, tudásrendszerezőket használ (fogalomtérképek, szófelhők, infografikák, animációk). A feedbackről sem feledkezhetnek meg, ez megvalósulhat online kvíz formájában is.

Szemponatok a filmelemzés részfeladatait feldolgozó munkacsoportok számára

Történeti munkacsoport

Milyen két erő állt szemben egymással a spanyol polgárháborúban? Kik voltak és milyen eszméket képviseltek az ellenállók? Kiktől reméltek segítséget nemzetközi szinten? Mivel segítette őket Mexikó? (megj. a rendező mexikói) Milyen nemzetközi események zajlottak ebben az időszakban Európában? Miért voltak fontosak a második világháborúban Németország számára az Észak-Spanyolországban található wolfram lelőhelyek? Minek a gyártását szerették volna szabotálni az ellenállók? Milyen szerepe volt Mexikónak a polgárháborús menekültek befogadásában?

Milyen funkciót töltött be a hold az archaikus korban az emberek életében? (holdnaptár, stb) Milyen szerepe lehet a holdnak filmben? Támaszd alá a Faun szavaiból?

Irodalmi munkacsoport

Milyen irodalmi utalásokat találunk a filmben? Mi a jelentősége a mozzanatnak, hogy Ofélia talál egy kőszemet? Mit változtat meg az, hogy a kőszobor szemét a helyére illeszti? Mit mutat a Keresztutak Könyve? Miért üresek a jövőről szóló lapok? Minek a szimbóluma a labirintus? Ismertek világirodalmi párhuzamokat? Hasonlítsátok össze Dante Isteni színjátékában a Purgatórium leírását a filmbeli labirintussal (koncentrikus körök, mitikus számok) Keressétek meg a filmben a halhatatlanságról szóló részeket! Milyen a filmben a halandók (az emberek) világa? Milyen a halhatatlanság világa? Mi a mű végkicsengése? Van remény az emberek számára a földi létben elérhető boldogságra?

Latin nyelv- és irodalmi munkacsoport

Találjátok meg a filmben az aurea aetas-ra, az emberiség aranykorszakára vonatkozó utalásokat! Hogy jelenik meg a görög-római mitológiában a világ keletkezését követő négy korszak? Olvassátok el Ovidius P. N.: Metamorphoses (Átváltozások) című könyvében a világ négy korszakáról szóló részt (I.89 - I.162)! Milyen párhuzamot fedeztek fel az aranykorszak ovidiusi leírása és azon filmjelenete között, ahol a narrátor az emberek, állatok és mágikus lények békés együttéléséről beszél? Mivel áll ez ellentétben a filmben? Mi az Ofélia név eredete és mit jelent? Hogyan kapcsolódik a név Ofélia szerepéhez?

Művészettörténeti és vizuális kultúra munkacsoport

Milyen hasonlóságok és különbségek vannak a mitológiai faun és a filmbeli Faun között? Van különbség a szerepkörükben? Vizsgáljátok meg a filmben a domináns színeket! Milyen színeket kapcsolnátok az emberek, a háború világához? Milyenek a fények? Milyen színeket kapcsolnátok a fantáziavilághoz? Milyenek itt a fények? Milyenek a színek és a fények a halhatatlanságról szóló jeleneteknél? Mi a jelentősége annak, hogy Ofélia zöld ruhát kap? Minek a színe a zöld? Hogy függ össze ez a lány szerepével? Francisco Goya melyik mitológiai tárgyú festményére utal a film egyik jelenete? Milyen párhuzamos motívumot tudtok felidézni rá a görög mitológiából? Mit fejez ki a festmény és a filmbeli jelenet?

Bibliaismereti munkacsoport

Soroljátok fel a filmben megjelenő bibliai motívumokat! Mit idéz fel a Bibliából, amikor a filmben Mercedes tejjel és mézzel kínálja Oféliát? Mit testesít meg a Sápadt Ember? Milyen bibliai párhuzamra utal a jelenet, ahol Ofélia megkóstolja a szőlőt a Sápadt Ember barlangjában? Mi a jelentősége annak, hogy a Sápadt Ember egy földalatti barlangban lakik? Mi lehet a

filmben a Faun szerepe? Tudtok-e bibliai párhuzamot a szerepre? Mit tett Moanna az emberekéért? Miért vállal Ofélia áldozatot? Mit kockáztat vele? Mi a mű végkicsengése? Volt értelme a megváltásnak?

Erkölcstani munkacsoport

A küldetések során minden esetben az utasítások szerint jár el Ofélia? Mire hallgat, amikor nem ezt teszi? Mit kockáztat ezzel? Megakadályozza ez abban, hogy visszajuthasson királyi atyja birodalmába? Elveszíti vagy elnyeri végül a halhatatlanságát? Milyenné vált az emberi világ? Mi vezetett a háborúhoz? Van kiút az emberek számára?

Összefoglalás

A tanulmányban hivatkozott Edward L. Deci és Richard M. Ryan (1985) önmeghatározás elmélete az emberi motivációval kapcsolatban megfogalmazza, hogy az egyén veleszületett alapszükséglete az önállóság, vagyis az autonómia, a kompetencia, vagyis a hozzáértés, valamint a társas kapcsolatok, vagyis a kötődés. Ha ezt a gondolatot kivetítjük a tanítási-tanulási folyamatra, akkor az oktatás során a pedagógusnak előnyös támogatnia a diákok önállóságát, autonómiáját, hozzásegítenie a tanulókat ahhoz, hogy hozzáértést, kompetenciát szerezzenek különböző területeken és érdemes erősítenie a társas kapcsolataikat, egymáshoz való kötődésüket. A filmelemzésre épülő kooperatív tanítási-tanulási módszer több szempontból is meggyőző választ ad ezekre a követelményekre. A projekt keretében a tanulók adott szempontok alapján autonóm módon járhatják körül a filmelemzés által kijelölt kérdésköröket, hogy előbb csoporton belüli szakterületeiken, majd csoportok közötti egyeztetéssel együtt jussanak el a mű végső értelmezéséhez. A tanulási folyamat során tehát előbb az egyes tanulók, majd a szűk csoportok fejleszthetik kompetenciájukat. A csoportkompetenciák összeadásával születik meg a projekt-feladat eredménye, ahol a csoportok közösen jutnak el a konklúziókhöz. A kooperatív projekt-feladat ekként fejleszti a projektben dolgozó diákok kommunikációs készségeit, erősíti a tanulók közötti kötődést, a tanulók kritikai érzékét, juttatja őket új ismeretekhez. Az ismeretszerzésnek ez a fajtája felkeltheti bennük a motivációt a Vallerand által említett fejlődésre, alkotásra, önmaguk meghaladására, egyéni és csoportos munkájuk, élményeik során pedig részük lehet az autotelikus élményben, a flow-ban. Az emberiség kulturális örökségének egy lenyomataként értelmezhető film vizsgálata, elemzése a fentiekben leírt módszerrel kiváló lehetőséget jelent a tanulói autonómia támogatására.

BIBLIOGRÁFIA

- Kooperatív tanulás*. Segédlet a kompetencia alapú pedagógus-képzés módszertani megújulásához (2010) TÁMOP-4.1.2/B, Győr-Moson-Sopron Megyei Pedagógiai Intézet közreműk. [online] https://www.srpszkk.hu/tamop412b/kooperativ_tanulas/index.html [2020. 10. 02.]
- Csiha, T. N. (2016). *Referencias culturales en la película titulada “El laberinto del fauno” de Guillermo del Toro*. Budapest: Universidad Católica Pázmány Péter
- Csikszentmihályi, M. (2001). *Flow. Az áramlat. A tökéletes élmény pszichológiája*. Budapest: Akadémiai Kiadó
- Deci, E. L., Vallerand R. J., Pelletier Luc G., Ryan, R. M. (1991). Motivation and Education: The Self-Determination Perspective. *Educational Psychologist*, 26(3 & 4), 325–346. DOI: [10.1207/s15326985ep2603&4_6](https://doi.org/10.1207/s15326985ep2603&4_6)
- Guillermo del Toro (2010) *A Faun labirintusa*. A Guardian interjúja a rendezővel. Cannes-i interjú a rendezővel. A mítosz ereje. Színek és formák., Jogtul. Best Hollywood Kft, Magyarországon Blu-ray-en forg. a Fantasy Film Kft.
- Kő N., Pajor G., Szabó M. (2015). Motiváció. In: Kollár és Szabó (Ed.), *Pszichológia Pedagógusoknak*. Budapest: Osiris Kiadó.
- Lorca, F. G. (1967). A holdas hold románca. (ford. Nagy, L.) In: *Federico García Lorca összes művei, I. Versek* pp. 321–322. Budapest: Magyar Helikon.
- Murillo, J. (1992). “El “Romance de la Luna, Luna” de Federico García Lorca: una ceremonia de iniciación”, *Kañina* (San José) XVI 2, pp. 143–147. [online] <http://search.proquest.com.ezproxy.cervantes.es/docview/1626213152?accountid=16245.pdf> [2016.03.03.]
- Nahalka, I. (2002). *Hogyan alakul ki a tudás a gyerekekben? Konstruktivizmus és pedagógia*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.
- Ovidius, P. N. (1982). *Átváltozások* (ford. Devecseri, G.). Budapest: Európa Könyvkiadó

TÜNDE CSIHA

COOPERATIVE METHOD OF FILM ANALYSIS TO SUPPORT STUDENT AUTONOMY – CHILDHOOD AWARENESS AND BECOMING AN ADULT IN THE MOVIE PAN'S LABYRINTH BY GUILLERMO DEL TORO

The moment it was released, Guillermo del Toro's film, Pan's Labyrinth became an instant hit due to its visuals and atmosphere. However, the work is far more valuable than what the general public perceives of it, as it incorporates parts of humanity's cultural heritage. Published film reviews and studies do not penetrate the essence of the work. In the course of my research, I have revealed the system of symbols that leads through the cultural history of humanity, from archaic religions through Dante's Divine Comedy to the Spanish Civil War. The unfolding meaning parallelly presents the process of childhood awareness and becoming an adult. Using the results of my research, I developed a method of multidisciplinary film analysis that supports student autonomy and facilitates cooperative learning. The method can be applied both in secondary education and higher education.